

URZĄD
TRANSPORTU
KOLEJOWEGO

20 lat

Grupy towarów

Podstawowe dane
o przewozie grup
towarów w 2022 r.

NASZA MISJA

Kreowanie bezpiecznych
i konkurencyjnych
warunków świadczenia
usług transportu kolejowego

NASZA WIZJA

Nowoczesny i otwarty
urząd dbający o wysokie
standardy wykonywania
usług na rynku transportu
kolejowego

Urząd Transportu Kolejowego
Al. Jerozolimskie 134
02-305 Warszawa

www.utk.gov.pl

Warszawa 2023

dr inż. Ignacy Góra
Prezes Urzędu
Transportu Kolejowego

Szanowni Państwo,

w 2022 r. wpływ pandemii koronawirusa był już coraz mniej odczuwalny. Kolejnym dużym wyzwaniem społeczno-gospodarczym dla Polski stał się konflikt w Ukrainie. Wojna za naszą wschodnią granicą miała duży wpływ na wyniki przewozowe w 2022 r., w tym na kierunki przewozów i grupy towarowe.

W porównaniu z 2021 r., w przewozach towarów z wykorzystaniem kolei, w 2022 r. zwiększył się udział kruszyw, produktów rafinacji ropy naftowej i zbóż. Pomimo rosnących cen energii i niepewnej sytuacji w transporcie międzynarodowym, szczególnie na kierunku wschodnim, przewoźnicy kolejowi zrealizowali przewozy na poziomie 248,5 mln ton, co jest wynikiem zbliżonym do rekordowego 2018 r., kiedy to masa przewiezionych towarów przekroczyła 250 mln ton.

W 2022 r. nastąpiły bardzo duże zmiany w kierunkach transportu ładunków. Polscy przewoźnicy zapewniali transport węgla i innych surowców energetycznych, ale podjęli się również przewozu wytworów rolnictwa i produktów spożywczych. Trzeba mieć na uwadze, że struktura przewozów w Polsce znacząco się różni od wielu krajów Europy Zachodniej. Rola węgla kamiennego w polskiej energetyce nadal jest znacząca – polscy przewoźnicy kolejowi przetransportowali ponad 86 mln ton tego surowca.

Polska kolej wykorzystywana jest do transportu ładunków niezbędnych do inwestycji infrastrukturalnych, gdzie podstawowym surowcem są kruszywa. Stąd też udział grupy rudy metali i produkty górnictwa i kopalnictwa to 26% transportowanej koleją masy. Dwie największe grupy towarów w transporcie kolejowym będą więc nadal jednymi z podstawowych dla tego sektora.

Pandemia z ostatnich lat i wojna w Ukrainie pokazały, że polska kolej jest w stanie szybko dostosować się do zmian. Wyniki w transporcie kolejowym produktów rolnictwa oraz produktów spożywczych wskazują na duży potencjał do wykorzystania pociągów. Kolej może także realizować przewóz gotowych produktów przy wykorzystaniu transportu intermodalnego, kontenerów i innych jednostek intermodalnych. Ostatni rok ukazał ogromny potencjał kolei w transporcie produktów spożywczych i rolnictwa. Dalszy rozwój tych przewozów będzie wymagał pokonania części barier i wprowadzenia zmian strukturalnych w łańcuchach dostaw.

Z wyrazami szacunku

Spis treści

1. Wstęp 5
2. Wyniki transportu grup towarów w przewozach kolejowych w 2022 r. 6
3. Wyniki przewozowe w grupach towarów w 2022 r. w ujęciu kwartalnym – zmiany struktury przewozów w poszczególnych kwartałach 15
 - 3.1. Węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny 19
 - 3.2. Rudy metali oraz produkty górnictwa 20
 - 3.3. Koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej 22
 - 3.4. Chemikalia, produkty chemiczne 22
 - 3.5. Metale, wyroby metalowe 24
4. Znaczenie rodzaju komunikacji w grupach towarów 26
5. Podsumowanie 29
6. Wykaz przewoźników 30
7. Spis skrótów i pojęć 33
8. Spis rysunków 36
9. Spis tabel 37

1. Wstęp

Przewoźnicy kolejowi w 2022 r. przewieźli 248,5 mln ton ładunków. Jest to wzrost o 2% przetransportowanej masy o w stosunku do 2021 r. Zrealizowana praca przewozowa w 2022 r. wyniosła 62,5 mld ton-km, czyli o 11,6% więcej względem 2021 r. Wielu przewoźników uruchomiło nowe połączenia, m.in. do granicy polsko-ukraińskiej, ograniczając zarazem wymianę z Rosją i Białorusią.

Klasyfikacja rodzajów przewożonych ładunków przyjęta w statystykach Urzędu Transportu Kolejowego jest zgodna z klasyfikacją NST 20071. Umożliwia ona prowadzenie jednolitej statystyki różnych gałęzi transportu oraz zapewnia spójność danych względem innych klasyfikacji, jak NACE, CPA oraz NHM2. Dane

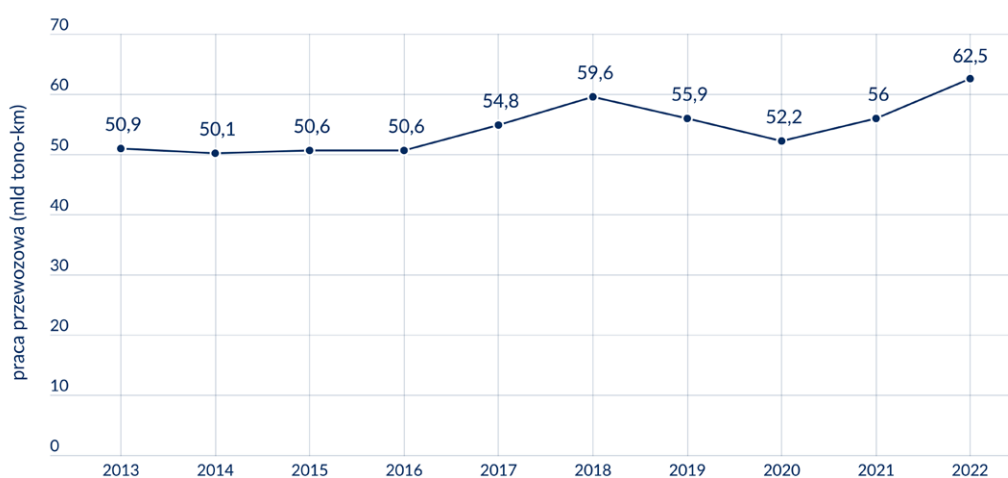
prezentowane przez UTK opierają się na deklaracjach przewoźników, którzy w sprawozdaniach przypisują przewożone ładunki do danych grup.

Dane statystyczne, zebrane na podstawie klasyfikacji NST 2007, pozwalają na obserwację głównych kierunków zmian w transporcie towarów na przestrzeni lat. Informacje te pozwalają również na zbadanie różnic między transportem samochodowym a kolejowym w kontekście przewozu wybranych grup ładunków, a ponadto na wskazanie różnic w przewozach kolejną pomiędzy wybranymi krajami. Klasyfikacja NST 2007 ułatwia także identyfikację zmian zachodzących na polskim rynku przewozowym na tle innych krajów europejskich.

◀ Rys. 1 Masa ładunków (w mln ton) przewiezionych kolejją w latach 2013–2022

rok	masa (mln ton)
2013	233,2
2014	228,9
2015	224,8
2016	222,2
2017	239,9
2018	250,3
2019	236,4
2020	223,2
2021	243,6
2022	248,5

◀ Rys. 2 Praca przewozowa (w mld ton-km) w kolejowym transporcie towarów w latach 2013–2022

rok	praca przewozowa (mld tono-km)
2013	50,9
2014	50,1
2015	50,6
2016	50,6
2017	54,8
2018	59,6
2019	55,9
2020	52,2
2021	56
2022	62,5

1 ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 1304/200 z dnia 7 listopada 2007 r. zmieniające dyrektywę Rady 95/64/WE, rozporządzenie Rady (WE) nr 1172/98, rozporządzenia (WE) nr 91/2003 i (WE) nr 1365/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w celu ustanowienia NST 2007 jako jedynej klasyfikacji w odniesieniu do towarów transportowanych pewnymi środkami transportu. Dz.U.UE.L.2007.290.14

2. Wyniki transportu grup towarów w przewozach kolejowych w 2022 r.

Największy udział w przewozach w 2022 r. miały dwie grupy towarów:

- ▶ *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* – udział tej grupy w masie przewiezionych towarów ogółem i wykonanej pracy przewozowej wynosił odpowiednio 35,2% oraz 26,4%, co oznacza spadek o 1,6 punktu procentowego w masie i wzrost o 2,6 punktu procentowego w pracy przewozowej w stosunku do 2021 r.
- ▶ *rudy metali oraz produkty górnictwa* – udział tej grupy w masie i pracy przewozowej wynosił 26% w masie przewiezionych towarów oraz 25,6% w wykonanej pracy przewozowej, co oznacza wzrost w masie o 1 punkt procentowy oraz spadek o 0,6 punktu procentowego wykonanej pracy przewozowej w stosunku do 2021 r.

Analiza grup towarów przewiezionych koleją wskazuje, że w 2022 r. nastąpiły istotne zmiany w ich strukturze stosunku do 2021 r. W przypadku wielu z nich mamy do czynienia z największymi wzrostami lub spadkami w ciągu ostatnich kilku lat. Największy wzrost rok do roku miał miejsce w podgrupie zboża, gdzie masa przewiezionego towaru była większa o 386,5%, a praca przewozowa o 335,0% w stosunku do wyników z 2021 r. Tak duża zmiana przełożyła się także na wyniki głównej grupy produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa, w przypadku której dynamika zmian to 135,9% wg przewiezionej masy i 116,7% wg wykonanej pracy przewozowej. Te wyniki złożyły się na rekord w ogólnej masie produktów rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa przewiezionych koleją w ostatnich latach – wyniosła ona ponad 6,7 mln ton (w tym 4,1 mln ton zbóż).

W ramach podgrup bardzo duży wzrost w stosunku do 2021 r. odnotowano w podgrupie pozostałe materiały budowlane, gdzie masa przewiezionych towarów

była wyższa o 84,3%, a wykonana praca przewozowa o 72,8%. Podgrupa ta należy do grupy wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych, w której odnotowano spadek wolumenu towarów z grupy cement, wapno, gips o 0,52 mln ton ładunków (-17,3%).

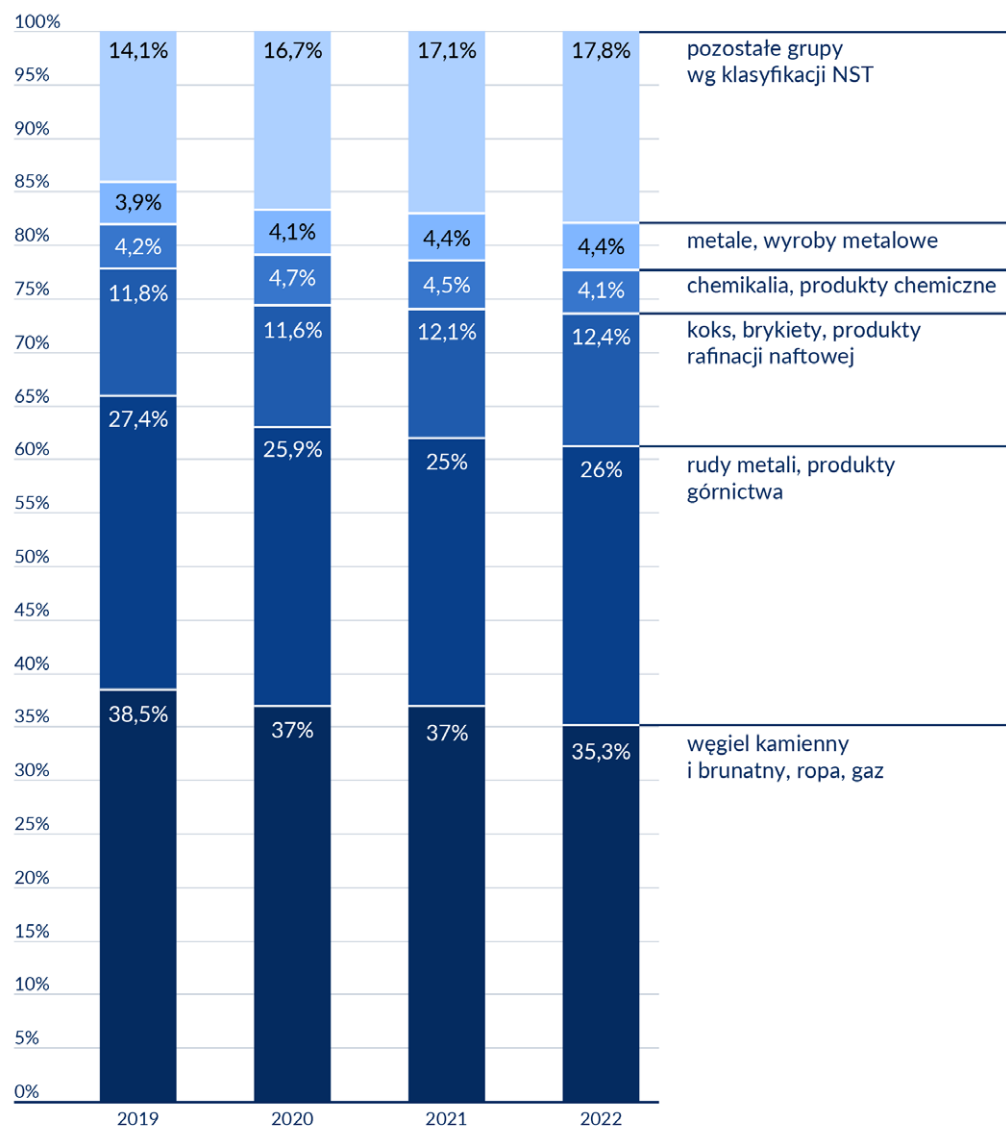
Kolejną grupą, w której odnotowano wzrost rok do roku były produkty spożywcze – ich masa wzrosła o 42,4%, a wykonana praca przewozowa o 31,9%.

Należy mieć na uwadze, że w przypadku niektórych grup dynamiczna sytuacja związana z pandemią i zmienne uwarunkowania geopolityczne bardzo silnie wpłynęły na wyniki przewozowe. Dotyczyło to przewozów sprzętu transportowego, urządzeń i maszyn elektrycznych, a także mebli i pozostałych wyrobów gotowych. W przypadku sprzętu transportowego nastąpił spadek o 10,8% wg masy i 8% wg pracy przewozowej, w grupie meble, pozostałe wyroby gotowe – spadek masy o 64,7%, zaś w przypadku grupy maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny – masa towarów spadła o 43,8%.

Udział grup towarów wskazanych w powyższym akapicie nie jest duży, jednak istotny z punktu widzenia ich wartości, w szczególności sprzętu transportowego czy maszyn elektrycznych. Trzeba mieć na uwadze, że do tej grupy mogą być również przypisane dobra luksusowe.

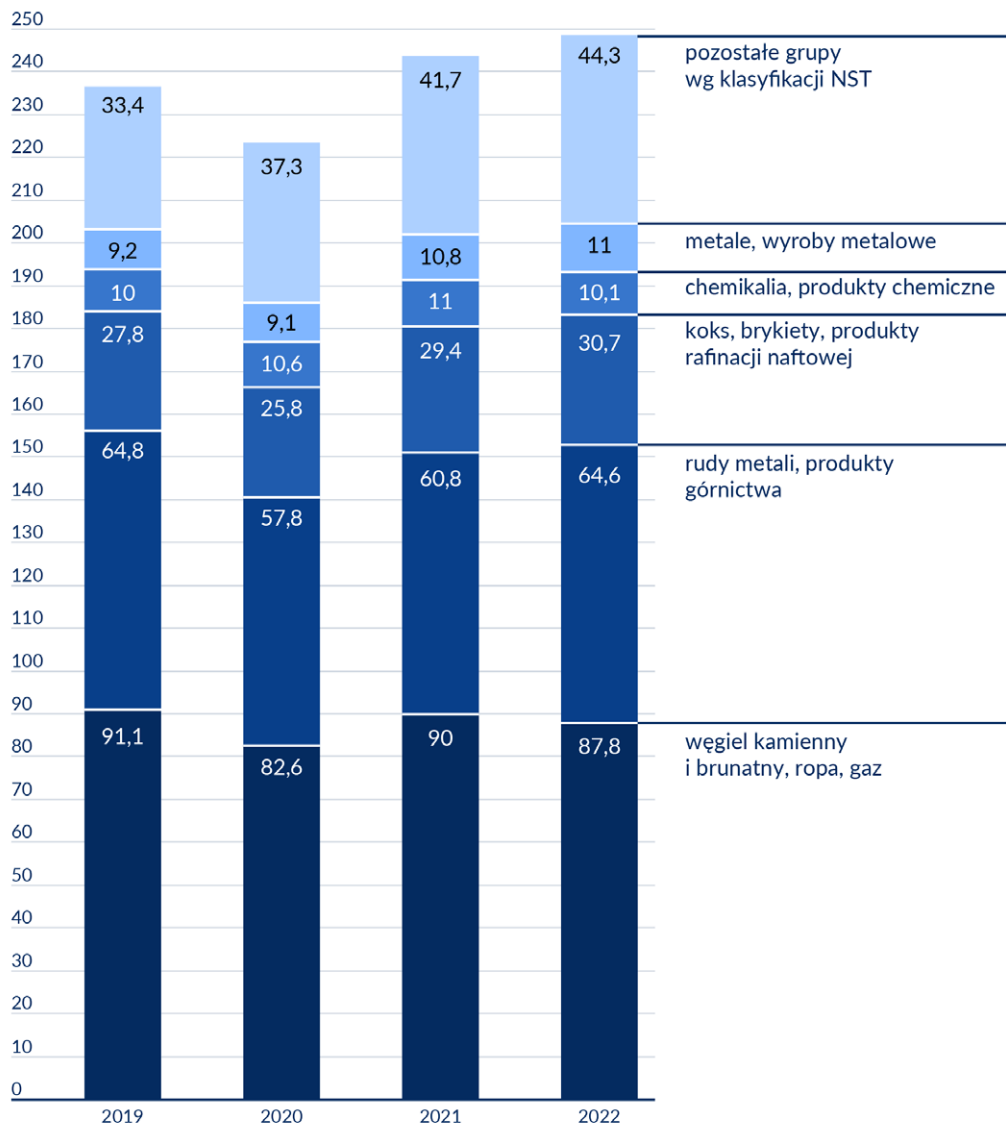
Co istotne, przewoźnik kolejowy jest zazwyczaj odpowiedzialny za przewóz ładunku tylko na części relacji, w związku z czym nie odpowiada za transport jako spedytor, a jest jedynie wykonawcą usługi na rzecz spedytora, który realizuje proces na zlecenie klienta. To stwarza sytuację, w której ładunki kontenerowe – często z racji znaczącej wartości czy umów handlowych – nie są dokładnie określone dla przewoźnika kolejowego lub przewoźnik nie określa tej grupy.

◀ Rys. 3 Udział wybranych grup ładunków w masie przewiezionych towarów w latach 2019–2022

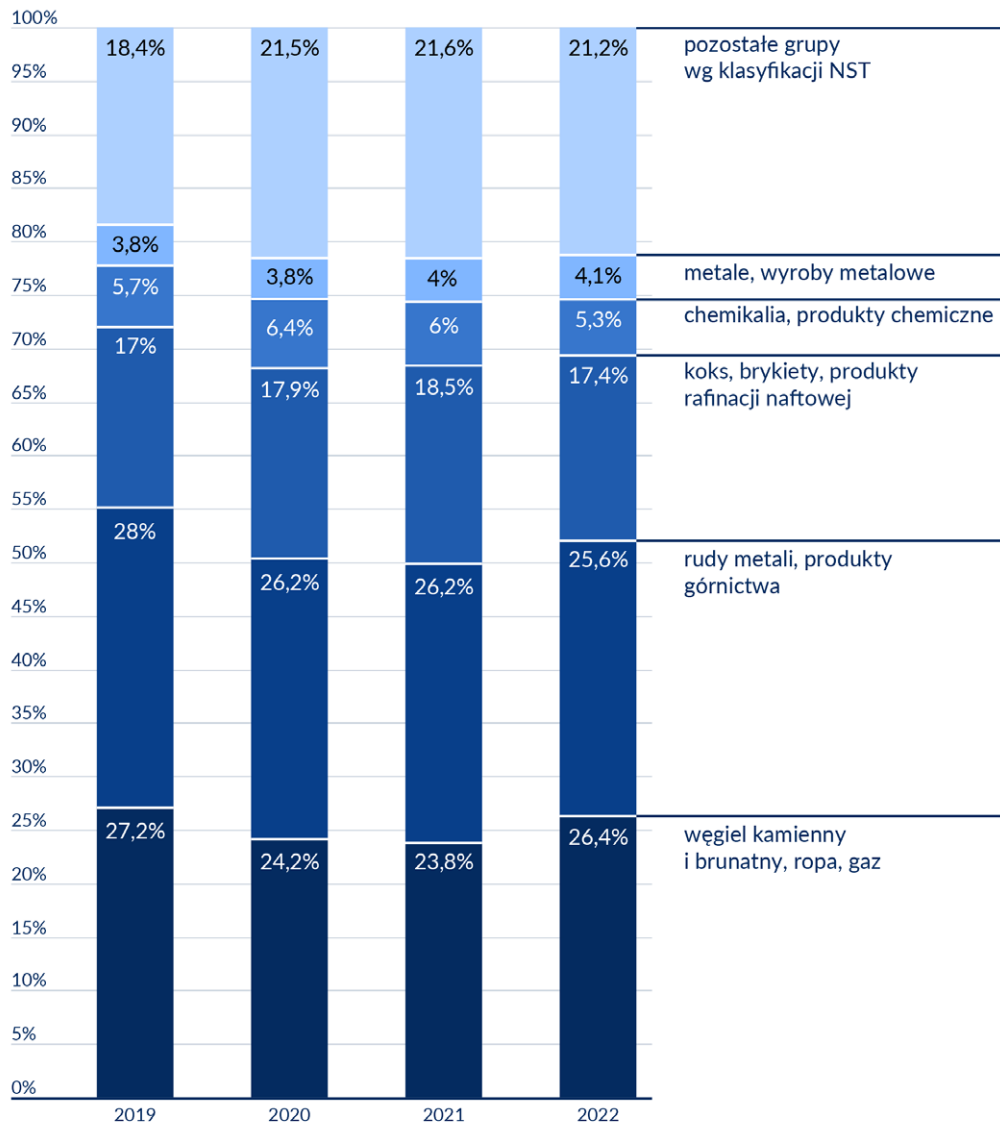
	2019	2020	2021	2022
węgiel kamienny i brunatny, ropa, gaz	38,5%	37,0%	37,0%	35,3%
rudy metali, produkty górnictwa	27,4%	25,9%	25,0%	26,0%
koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej	11,8%	11,6%	12,1%	12,4%
chemikalia, produkty chemiczne	4,2%	4,7%	4,5%	4,1%
metale, wyroby metalowe	3,9%	4,1%	4,4%	4,4%
pozostałe grupy wg klasyfikacji NST	14,1%	16,7%	17,1%	17,8%

◀ Rys. 4 Masa grup towarów przewiezionych w latach 2019–2022 (mln ton)

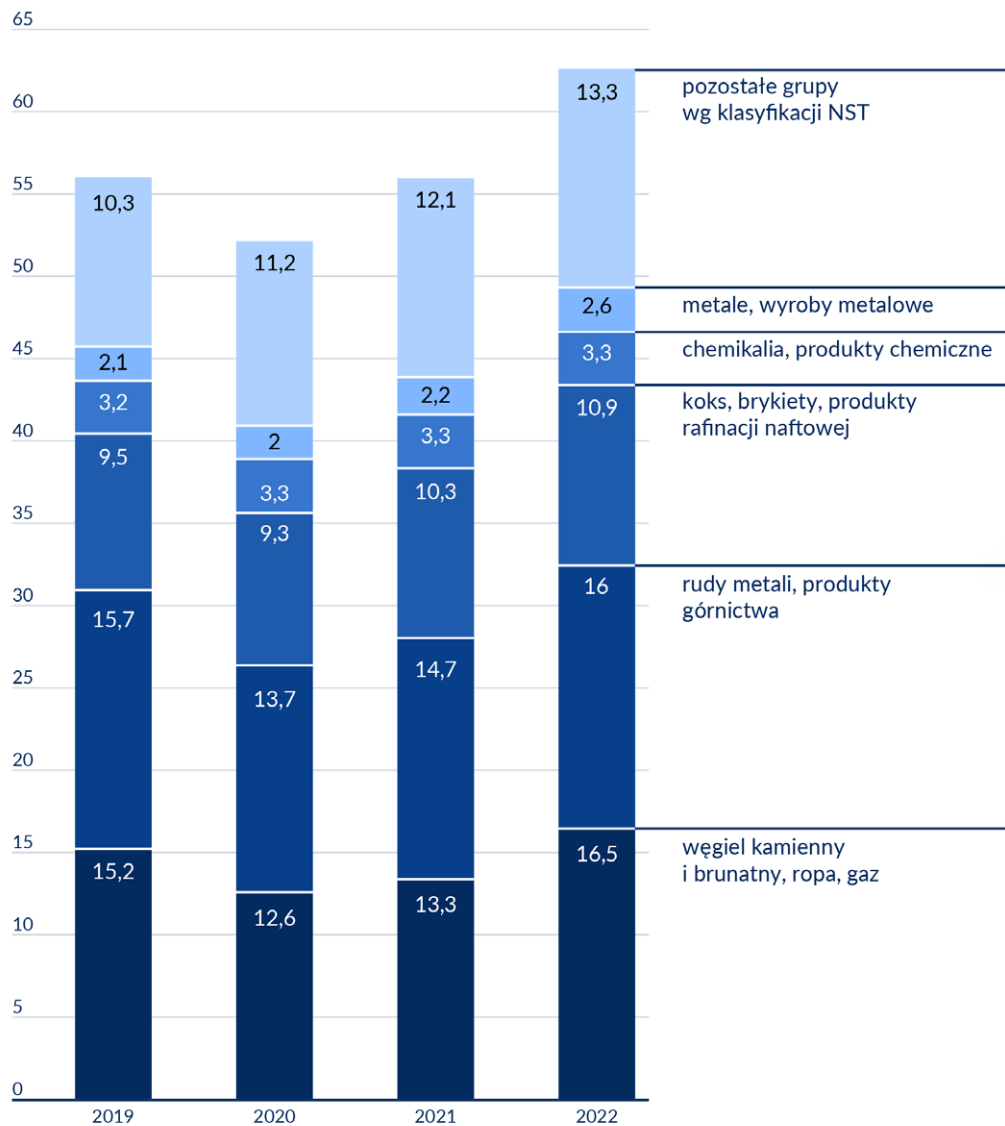
	2019	2020	2021	2022
węgiel kamienny i brunatny, ropa, gaz	91,1	82,6	90,0	87,8
rudny metali, produkty górnictwa	64,8	57,8	60,8	64,6
koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej	27,8	25,8	29,4	30,7
chemikalia, produkty chemiczne	10,0	10,6	11,0	10,1
metale, wyroby metalowe	9,2	9,1	10,8	11,0
pozostałe grupy wg klasyfikacji NST	33,4	37,3	41,7	44,3

◀ Rys. 5 Udział wybranych grup ładunków w pracy przewozowej w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
węgiel kamienny i brunatny, ropa, gaz	27,2%	24,2%	23,8%	26,4%
rudzi metali, produkty górnictwa	28,0%	26,2%	26,2%	25,6%
koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej	17,0%	17,9%	18,5%	17,4%
chemikalia, produkty chemiczne	5,7%	6,4%	6,0%	5,3%
metale, wyroby metalowe	3,8%	3,8%	4,0%	4,1%
pozostałe grupy wg klasyfikacji NST	18,4%	21,5%	21,6%	21,2%

◀ Rys. 6 Praca przewozowa wykonana w ramach przewozu wybranych grup ładunków w latach 2019–2022 (mld tono-km)

	2019	2020	2021	2022
węgiel kamienny i brunatny, ropa, gaz	27,2%	24,2%	23,8%	26,4%
rudy metali, produkty górnictwa	28,0%	26,2%	26,2%	25,6%
koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej	17,0%	17,9%	18,5%	17,4%
chemikalia, produkty chemiczne	5,7%	6,4%	6,0%	5,3%
metale, wyroby metalowe	3,8%	3,8%	4,0%	4,1%
pozostałe grupy wg klasyfikacji NST	18,4%	21,5%	21,6%	21,2%

◀ Tab. 1 Masa ładunków przewiezionych w ramach poszczególnych grup oraz udział w rynku w 2022 r.

grupa	masa	
	ogółem (tys. ton)	udział w rynku
ogółem	248 542,055	100,00%
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	6 727,015	2,71%
w tym zboża	4 068,667	1,64%
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	87 793,044	35,32%
w tym węgiel kamienny	86 336,751	34,74%
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	64 560,935	25,98%
w tym rudy żelaza	6 896,892	2,77%
kruszywo, piasek, żwir, gliny	51 240,525	20,62%
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	2 137,797	0,86%
wyroby włókiennicze i odzież, skóry i produkty skórzane	13,396	0,01%
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	1 896,232	0,76%
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej	30 736,623	12,37%
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	20 799,388	8,37%
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	10 144,253	4,08%
surowce niemetaliczne	3 287,162	1,32%
w tym cement, wapno, gips	2 499,493	1,01%
pozostałe materiały budowlane	664,113	0,27%
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	11 026,497	4,44%
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	292,075	0,12%
sprzęt transportowy	1 242,702	0,50%
meble, pozostałe wyroby gotowe	90,721	0,04%
surowce wtórne, odpady komunalne	3 102,379	1,25%
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie	0,246	0,0001%
puste opakowania	1 282,894	0,52%
ładunki niebędące przedmiotem handlu	0,027	0,00001%
towary mieszane, bez spożywczych	476,093	0,19%
towary nieidentyfikowalne	22 272,735	8,96%
pozostałe towary	1 459,228	0,59%

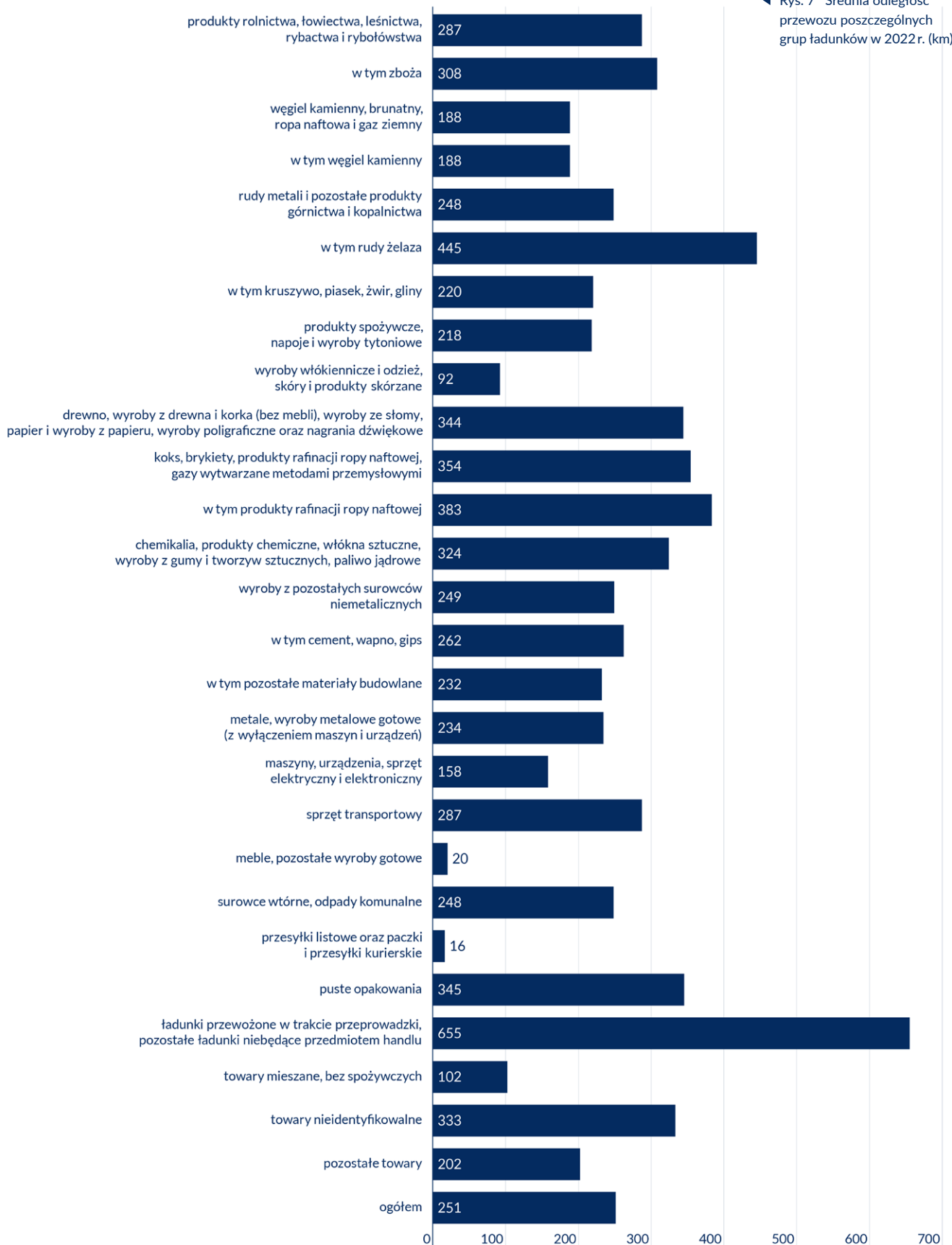
◀ Tab. 2 Praca przewozowa wykonana w ramach przewozu poszczególnych grup ładunków przewożonych oraz ich udział w rynku w 2022 r.

grupa	praca przewozowa	
	ogółem (tys. tono-km)	udział w rynku
ogółem	62 499 367	100,00%
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	1 931 514	3,09%
w tym zboża	1 251 411	2,00%
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	16 509 850	26,42%
w tym węgiel kamienny	16 232 589	25,97%
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	15 983 680	25,57%
w tym rudy żelaza	3 066 659	4,91%
kruszywo, piasek, żwir, gliny	11 281 377	18,05%
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	465 717	0,75%
wyroby włókiennicze i odzież, skóry i produkty skórzane	1 232	0,002%
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	653 025	1,04%
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej	10 875 744	17,40%
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	7 973 261	12,76%
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	3 289 715	5,26%
surowce niemetaliczne	819 514	1,31%
w tym cement, wapno, gips	654 364	1,05%
pozostałe materiały budowlane	153 886	0,25%
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	2 581 853	4,13%
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	46 169	0,07%
sprzęt transportowy	357 032	0,57%
meble, pozostałe wyroby gotowe	1 851	0,003%
surowce wtórne, odpady komunalne	768 584	1,23%
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie	4	0,00001%
puste opakowania	442 955	0,71%
ładunki niebędące przedmiotem handlu	18	0,00003%
towary mieszane, bez spożywczych	48 370	0,08%
towary nieidentyfikowalne	7 427 760	11,88%
pozostałe towary	294 781	0,47%

◀ Tab. 3 Dynamika zmian w masie i w pracy przewozowej wykonanej w przewozie poszczególnych grup ładunków – 2022 / 2021

grupa	masa	praca przewozowa
ogółem	2,01%	11,63%
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	135,94%	116,70%
w tym zboża	386,55%	335,05%
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	-2,48%	23,87%
w tym węgiel kamienny	-2,70%	24,66%
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	6,12%	8,97%
w tym rudy żelaza	-6,97%	-6,46%
kruszywo, piasek, żwir, gliny	9,82%	15,25%
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	42,43%	31,94%
wyroby włókiennicze i odzież, skóry	-43,72%	9,21%
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	-12,59%	-2,47%
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej, gazy wytwarzane metodami przemysłowymi	4,66%	5,19%
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	13,41%	13,84%
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	-7,47%	-1,76%
surowce niemetaliczne	-7,05%	-5,41%
w tym cement, wapno, gips	-17,30%	-13,05%
pozostałe materiały budowlane	84,26%	72,76%
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	2,36%	16,73%
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	-43,84%	-44,37%
sprzęt transportowy	-10,76%	-7,96%
meble, pozostałe wyroby gotowe	-64,73%	-91,72%
surowce wtórne, odpady komunalne	-9,72%	-9,19%
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie		
puste opakowania	-7,25%	-0,45%
ładunki niebędące przedmiotem handlu		
towary mieszane, bez spożywczych	-15,51%	14,74%
towary nieidentyfikowalne	-1,49%	3,64%
pozostałe towary	2,72%	-6,65%

◀ Rys. 7 Średnia odległość przewozu poszczególnych grup ładunków w 2022 r. (km)

3. Wyniki przewozowe w grupach towarów w 2022 r. w ujęciu kwartalnym – zmiany struktury przewozów w poszczególnych kwartałach

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja geopolityczna w 2022 r. wymagała odpowiednich działań ze strony podmiotów odpowiedzialnych za realizację łańcucha dostaw danych grup towarów. Część przewoźników musiała otworzyć się na nowe kierunki i uruchomić przewozy towarów takich jak węgiel czy zboże na większą skalę niż w latach wcześniejszych. Dodatkowo z uwagi na unijne sankcje, które zostały nałożone na Rosję i Białoruś, przewozy towarów w relacjach do i z tych państw były utrudnione. Wielu klientów po agresji Rosji na Ukrainę zrezygnowało z transportu towarów korytarzem euroazjatyckim.

Z tych względów struktura grup towarów w poszczególnych kwartałach w 2022 r. była zróżnicowana. Wśród przyczyn zmian przewozów w tym czasie można wymienić:

- ▶ wojnę, która wybuchła po agresji Rosji na Ukrainę – wpłynęła ona na utrudnienie funkcjonowania łańcuchów transportowych, ale również na poziom produkcji przemysłowej w Ukrainie;
- ▶ spadek tempa produkcji z wykorzystaniem części surowców w skali globalnej;
- ▶ przerwy w dostawach produktów rolnictwa w związku z utrudnionym działaniem portów morskich zapewniających transport do krajów Bliskiego Wschodu czy Afryki i uruchomienie nowych kierunków transportu, m.in. do Polski i przez polskie porty morskie i w ramach tranzytu;
- ▶ spadek transportu surowców energetycznych z Rosji i Białorusi, uruchomienie nowych dostaw z wykorzystaniem polskich portów morskich;
- ▶ występowanie miejscowych ograniczeń, zwłaszcza na terenie Chin, w związku z zagrożeniem SARS-CoV-2;
- ▶ modernizacja infrastruktury kolejowej, m.in. w ramach inwestycji KPK czy planu modernizacji dworców;
- ▶ kryzys w branżach produkcyjnych, m.in. w branży papierniczej, stali, *automotive*.

grupa	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
ogółem	62 290,95	62 833,98	62 263,05	61 154,08
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	996,91	1 681,70	1 949,78	2 098,62
w tym zboża	451,59	1 052,87	1 196,82	1 367,39
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	24 468,76	20 214,19	20 138,04	22 972,07
w tym węgiel kamienny	24 012,86	19 798,48	19 846,96	22 678,45
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	14 623,81	17 309,08	17 649,58	14 978,47
w tym rudy żelaza	1 714,58	2 538,24	1 773,93	870,14
kruszywo, piasek, żwir, gliny	11 346,42	13 311,27	13 954,09	12 628,75
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	398,15	460,75	596,14	682,76
wyroby włókiennicze i odzież, skóry	4,47	2,27	4,15	2,50
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	518,28	689,35	397,37	291,22
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej, gazy wytwarzane metodami przemysłowymi	7 661,87	7 636,86	7 714,80	7 723,10
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	4 852,07	5 087,13	5 309,78	5 550,41
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	2 592,85	2 711,91	2 467,66	2 371,83
surowce niemetaliczne	756,05	952,71	897,96	680,44
w tym cement, wapno, gips	536,71	745,19	686,50	531,10
pozostałe materiały budowlane	190,96	179,40	173,04	120,70
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	2 722,63	3 254,23	2 752,87	2 296,77
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	74,66	59,71	83,67	74,04
sprzęt transportowy	316,43	317,58	289,88	318,81
meble, pozostałe wyroby gotowe	23,86	41,68	17,71	7,47
surowce wtórne, odpady komunalne	756,06	999,57	673,72	673,03
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie	0,11	0,01	0,05	0,08
puste opakowania	360,37	360,86	315,92	245,74
ładunki przewożone w trakcie przeprowadzki, pozostałe ładunki niebędące przedmiotem handlu	0,00	0,00	0,03	0,00
towary mieszane, bez spożywczych	142,51	112,41	149,81	71,37
towary nieidentyfikowalne	5 647,08	5 716,11	5 653,23	5 256,31
pozostałe towary	226,11	312,99	510,69	409,44

◀ Tab. 4 Masa poszczególnych grup towarów przewiezionych towarów w poszczególnych kwartałach 2022 r. (tys. ton)

W ramach podsumowania zmian w grupach towarów w 2022 r. można wskazać, że:

- ▶ w poszczególnych kwartałach widać rosnący wynik przewozów zbóż, który z 450 tys. ton w I kwartale osiągnął wynik blisko 1,4 mln ton w IV kwartale;
- ▶ po zmniejszonym wolumenie przewozów węgla w II i III kwartale wzrost nastąpił w IV kwartale, lecz i tak przewozy były mniejsze niż w I kwartale;
- ▶ bardzo duży spadek odnotowano w przewozach rud żelaza. Wynik na poziomie mniejszym niż 1 mln ton nie był dotychczas odnotowywany w statystyce kwartalnej. Widoczny był za to stosunkowo wysoki wynik czwartego kwartału dla podgrupy kruszywo, piasek, żwir, gliny – najwyższy od 2018 r.
- ▶ rekordowo dobry wynik i ciągły wzrost w 2022 r. miał miejsce w grupie produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe. Najwyższy wzrost kwartał do kwartału odnotowano w III kwartale 2022 r., kiedy to w stosunku do II kwartału masa tej grupy wzrosła o 29,4%. W IV kwartale przewieziono 683 tys. ton z grupy produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe;
- ▶ spadek nastąpił w grupie drewno wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru. Z jednej strony ograniczenie transportu drewna związane jest ze zmniejszeniem jego importu na potrzeby branży energetycznej m.in. materiału opałowego (zrębki) z Białorusi, z drugiej strony branża papiernicza w 2022 r. przechodziła kryzys. Ograniczenie podaży branży wykorzystującej drewno jako surowiec przełożyło się na spadki zapotrzebowania na transport kolejowy (tak było w przypadku dużych producentów wyrobów papierniczych, których zakłady produkcyjne znajdują się w Polsce). Dodatkowo braki w dostawach celulozy, trudności w realizacji kontraktów, ale także polityka ograniczenia zużycia opakowań spowodowała problemy finansowe podmiotów funkcjonujących w tej branży.
- ▶ stopniowy wzrost przewozów kwartał do kwartału dotyczył transportu produktów rafinacji ropy naftowej. Wynik 5,5 mln ton w ramach tej podgrupy w IV kwartale jest najwyższym odnotowanym dla danych kwartalnych od czasów publikowania statystyki przez UTK. W porównaniu do IV kwartału 2021 r. masa przewiezionych produktów z tej grupy wzrosła o 15,9% (34,7% w stosunku do 2020 r.);
- ▶ wyniki przewozowe grupy chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe utrzymywały się na podobnym poziomie jak w latach poprzednich, jednak w porównaniu do odpowiednich kwartałów 2021 r., tylko w II kwartale wynik był lepszy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego;
- ▶ w grupie wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych wzrost przewozów nastąpił w II kwartale 2022 r., po czym w kolejnych kwartałach obserwowany był stopniowy spadek. W największym stopniu dotyczył on podgrupy pozostałych materiałów budowlanych;
- ▶ po okresie wzmożonych przewozów metali, wyrobów metalowych gotowych (z wyłączeniem maszyn i urządzeń) w pierwszym półroczu 2022 r., w III i IV kwartale przewozy tych towarów spadły odpowiednio do 2,8 mln ton w III i 2,3 mln ton w IV kwartale;
- ▶ niepewna sytuacja w Ukrainie oraz spowolnienie gospodarek europejskich przełożyło się na niższą wartość masy przewozów w grupie maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny w porównaniu do wszystkich kwartałów 2021 r.;
- ▶ spowolnienie dotknęło także branżę automotive, co oznaczało niższe wyniki grupy obejmującej przewozy sprzętu transportowego;
- ▶ w 2022 r., jak w 2021 r., odnotowano spadek przewozów w grupie meble, pozostałe wyroby gotowe. W drugim półroczu nastąpił spadek w grupie surowce wtórne, odpady komunalne – wynik drugiego półroczia był o blisko 409 tys. niższy od pierwszego.
- ▶ w przypadku pustych opakowań (w nomenklaturze NST zalicza się do nich m.in. puste kontenery), towarów mieszanych, bez spożywczych, a także w grupie towary nieidentyfikowalne najniższy wynik odnotowano w IV kwartale. Dane te mają odzwierciedlenie w niższych wynikach zrealizowanych w transporcie intermodalnym, zwłaszcza w IV kwartale 2022 r.

grupa	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
ogółem	14 634,37	15 998,91	15 992,53	15 873,56
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	291,60	437,11	555,38	647,42
w tym zboża	124,30	280,74	381,22	465,15
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	3 963,961	3 564,72	3 908,27	5 072,90
w tym węgiel kamienny	3 890,65	3 488,42	3 844,01	5 009,52
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	3 546,07	4 550,92	4 405,84	3 480,85
w tym rudy żelaza	806,87	1 137,68	731,25	390,86
kruszywo, piasek, żwir, gliny	2 360,45	3 024,59	3 151,61	2 744,73
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	85,70	96,09	127,40	156,52
wyroby włókiennicze i odzież, skóry	0,92	0,06	0,11	0,14
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	178,53	211,61	147,45	115,44
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej, gazy wytwarzane metodami przemysłowymi	2 644,38	2 671,59	2 753,46	2 806,32
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	1 804,74	1 937,90	2 059,99	2 170,62
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	837,50	891,69	799,19	761,34
surowce niemetaliczne	181,19	236,98	230,53	170,82
w tym cement, wapno, gips	131,56	192,27	188,27	142,28
pozostałe materiały budowlane	47,65	43,00	38,37	24,86
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	562,08	772,88	677,67	569,22
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	14,00	11,71	9,54	10,92
sprzęt transportowy	95,56	91,81	82,19	87,47
meble, pozostałe wyroby gotowe	0,41	0,70	0,41	0,33
surowce wtórne, odpady komunalne	196,65	248,72	159,91	163,31
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie	0,00	0,00	0,00	0,00
puste opakowania	120,30	130,73	108,43	83,50
ładunki przewożone w trakcie przeprowadzki, pozostałe ładunki niebędące przedmiotem handlu	0,00	0,00	0,02	0,00
towary mieszane, bez spożywczych	14,21	13,29	11,83	9,03
towary nieidentyfikowalne	1 845,56	1 985,16	1 931,49	1 665,55
pozostałe towary	55,75	83,15	83,39	72,48

◀ Tab. 5 Praca przewozowa zrealizowana w przewozie poszczególnych grup towarów w wybranych kwartałach 2022 r. (mln tono-km)

3.1. Węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny

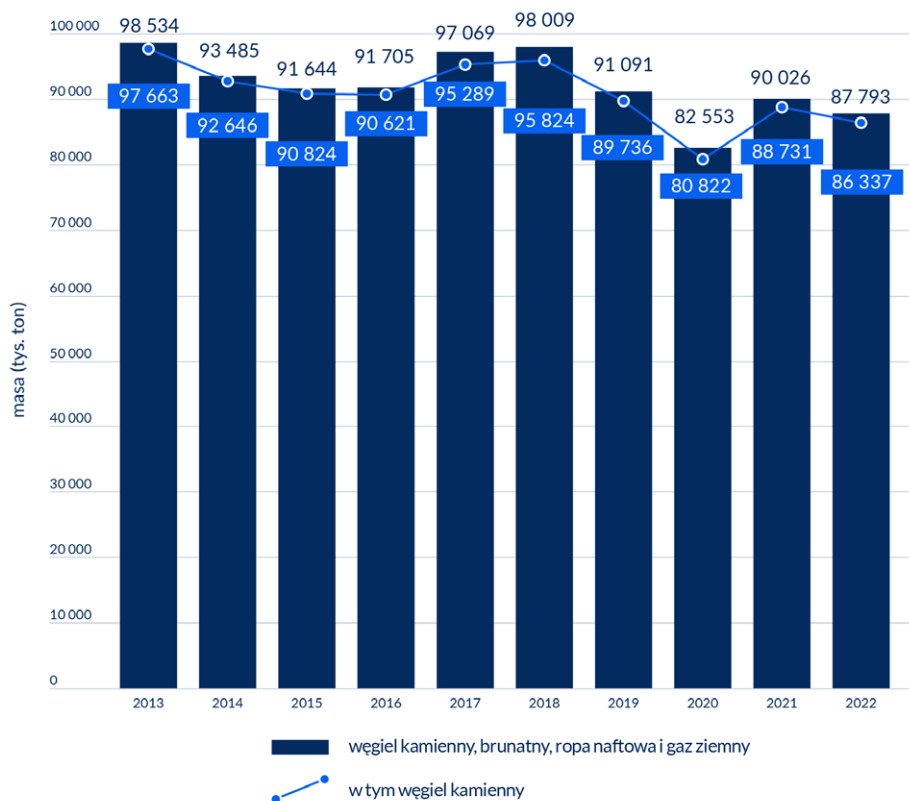
Masa ładunków przewiezionych w grupie *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* osiągnęła w 2022 r. 87,8 mln ton, przy czym zrealizowano pracę przewozową na poziomie 16,5 mld tonokilometrów. Udział tej grupy w 2022 r. w całości rynku wyniósł 35,3% w masie i 26,4% w pracy przewozowej. Masa przewiezionych w tej grupie ładunków jest mniejsza o 2,2 mln ton (-2,5%) w porównaniu do wyników z 2021 r., przy jednoczesnym wzroście pracy przewozowej o 3,2 mld tonokilometrów (23,9%) w stosunku do 2021 r. Przyczyną tak dużej dysproporcji był m.in. wzrost odległości transportu węgla w komunikacji międzynarodowej. Pomimo że, łączny udział masy przetransportowanego węgla w komunikacji międzynarodowej wzrósł z 22,8% do 25,5% w stosunku do 2021 r., to praca przewozowa stanowiła 40% przewozów grupy *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* w porównaniu do 34,8% w 2021 r.

W przypadku grupy *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny*, jej udział wynosił odpowiednio wg masy przewozowej 39,3%, 32,2%, 32,3%, 36,9% dla I, II, III, IV kwartału, zaś wg pracy było to 27,1%,

22,3%, 24,4% oraz 31,7%. Zwiększenie udziałów grupy związane było ze wzrostem przewozów węgla zwłaszcza w IV kwartale, zwłaszcza importu przez porty morskie.

Przewozy w tej grupie towarów realizowane były przez 46 przewoźników, przy czym tylko 11 z nich wykonało przewozy o masie przekraczającej ponad 1 milion ton ładunku. Ich przewozy stanowiły 89,7% wg masy przewiezionego węgla i blisko 86,1% wg pracy przewozowej wykonanej przy transporcie tego surowca.

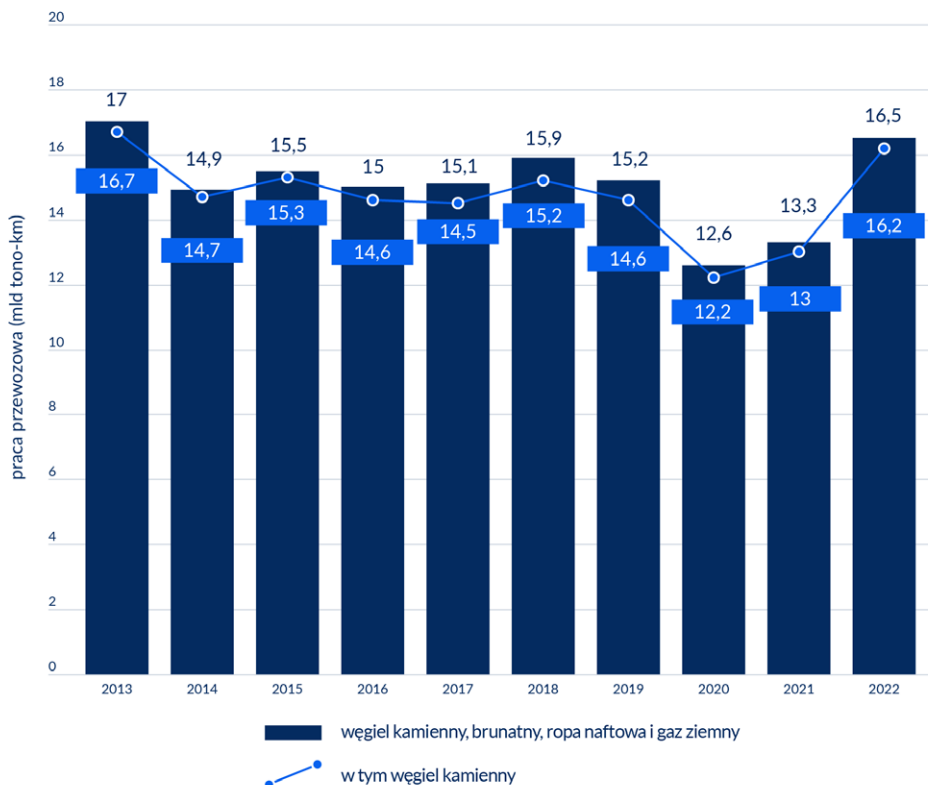
Udział węgla kamiennego w ramach grupy towarów *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* to 98,3% w masie i 98,3% w pracy przewozowej. Ograniczenie transportu węgla kamiennego z Rosji i Białorusi skutkowało uruchomieniem nowych kierunków importu węgla, m.in. drogą morską. Dodatkowo część firm importujących, których place składowe znajdują się w niewielkiej odległości od rosyjskiej czy białoruskiej granicy zmieniło dostawy na te z portów morskich bądź polskich kopalni lub ograniczyło swoją działalność.

◀ Rys. 8 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* oraz podgrupy *węgiel kamienny* w latach 2013-2022 (tys. ton)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny	98 534	93 485	91 644	91 705	97 069	98 009	91 091	82 553	90 026	87 793
w tym węgiel kamienny	97 663	92 646	90 824	90 621	95 289	95 824	89 736	80 822	88 731	86 337

◀ Rys. 9 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny oraz podgrupy węgiel kamienny w latach 2013–2022 (mld tono-km)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny	17,0	14,9	15,5	15,0	15,1	15,9	15,2	12,6	13,3	16,5
w tym węgiel kamienny	16,7	14,7	15,3	14,6	14,5	15,2	14,6	12,2	13,0	16,2

3.2. Rudy metali oraz produkty górnictwa

Przewozy w grupie rudy metali oraz produkty górnictwa osiągnęły w 2022 r. poziom 64,6 mln ton i 16 mld tonokilometrów. Udział tej grupy w 2022 r. wyniósł 26% w ogóle przewiezionej masy i 25,6% w ogóle wykonanej pracy przewozowej. W stosunku do 2021 r. wielkość przewiezionej masy była wyższa o 3,7 mln ton (6,1%), zaś pracy przewozowej o 1,3 mld tonokilometrów (9%).

Stabilnością wykazywały się przewozy kruszyw, na co wpływ miała m.in. kontynuacja prac modernizacyjnych realizowanych na rzecz linii kolejowych zarządzanych przez PKP PLK. Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że w najbliższych latach, jeśli wszystkie plany inwestycyjne zostaną zrealizowane, masa przewiezionych kruszyw będzie porównywalna do tej odnotowanej w 2022 r.

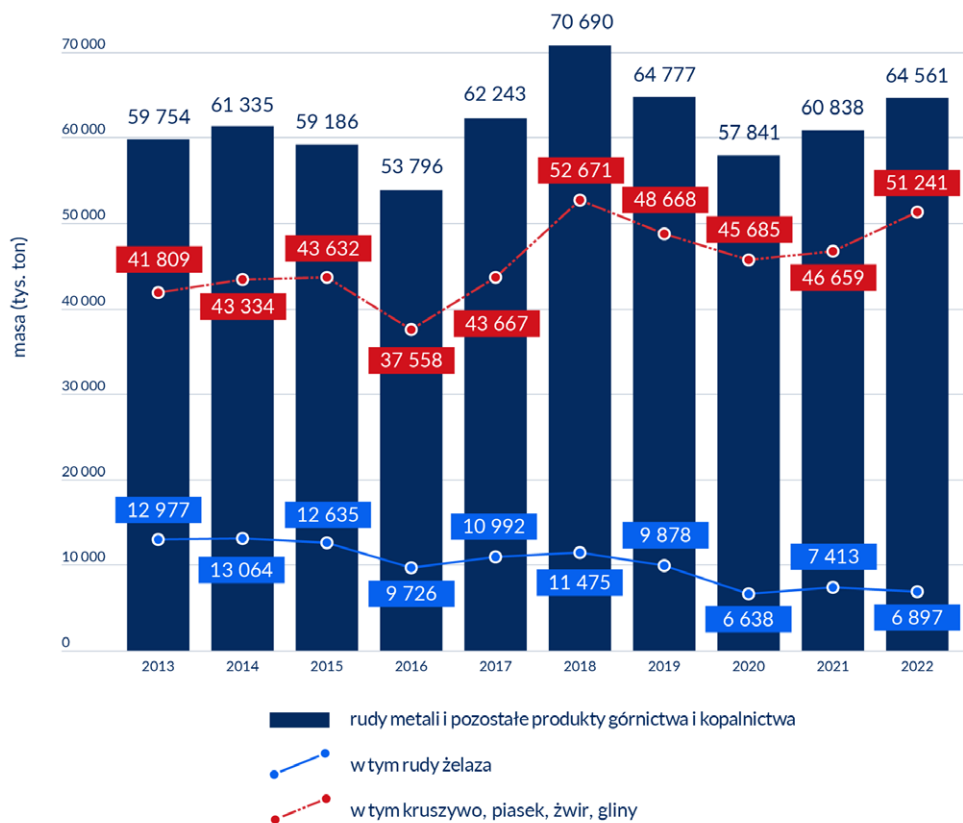
Na wyniki grupy w największym stopniu wpływał transport kruszyw, które stanowiły 79,4% przewiezionej masy i 70,6% wykonanej w ramach tej grupy pracy przewozowej. Przewozy

kruszyw w ww. grupie realizowane były przez 60 przewoźników, zaś 12 z nich wykazało przewóz powyżej 1 mln ton. Przewozy kruszyw stanowiły 85,5% masy i 82,4% pracy przewozowej w ramach całej grupy rudy metali oraz produkty górnictwa.

Wyniki grupy od pierwszego do czwartego kwartału kształtowały się odpowiednio : 23,5%, 27,5%, 28,3%, 24,1% wg masy i 24,2%, 28,4%, 27,5%, 21,8% wg pracy przewozowej. Zwiększony udział dla I i II kwartału związany jest z okresem największych prac inwestycyjnych prowadzonych w czasie stosunkowo stabilnej pogody.

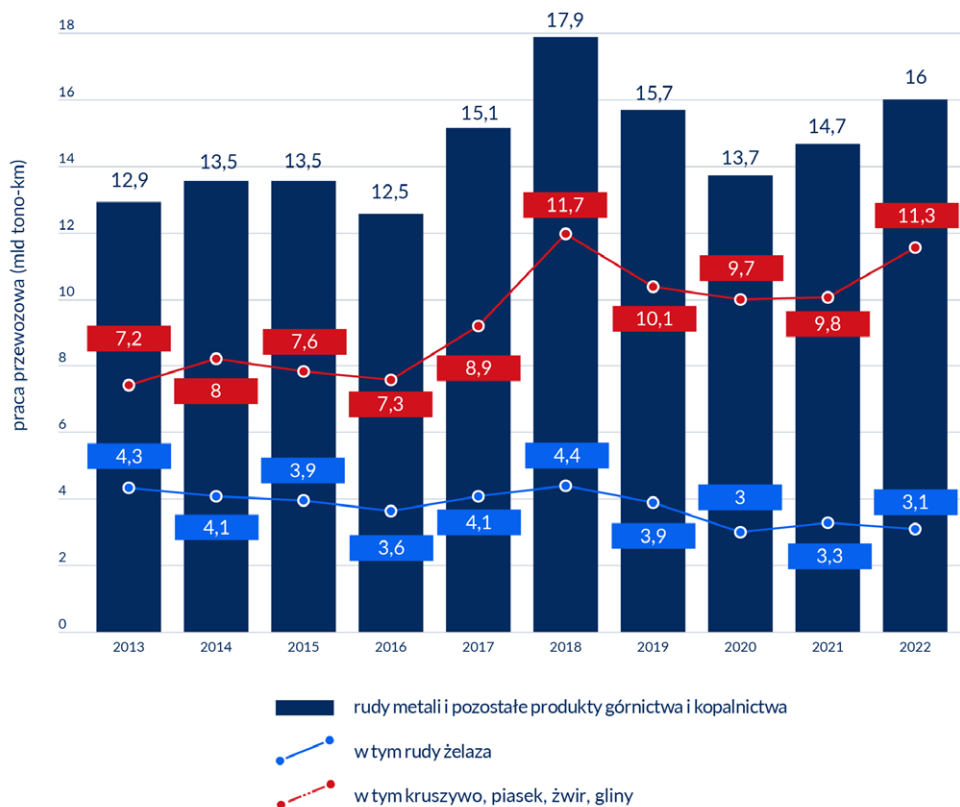
Dominująca w tej grupie była komunikacja krajowa, która odpowiadała za 83,5% w masie i 74,4% w pracy przewozowej tej grupy.

Rola kruszyw w transporcie kolejowym nadal jest bardzo ważna z punktu widzenia dostaw materiałów budowlanych do realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

◀ Rys. 10 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa oraz jej podgrup w latach 2013–2022 (tys. ton)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	59 754	61 335	59 186	53 796	62 243	70 690	64 777	57 841	60 838	64 561
w tym rudy żelaza	12 977	13 064	12 635	9 726	10 992	11 475	9 878	6 638	7 413	6 897
w tym kruszywo, piasek, żwir, gliny	41 809	43 334	43 632	37 558	43 667	52 671	48 668	45 685	46 659	51 241

◀ Rys. 11 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa oraz jej podgrup w latach 2013–2022 (mld tono-km)

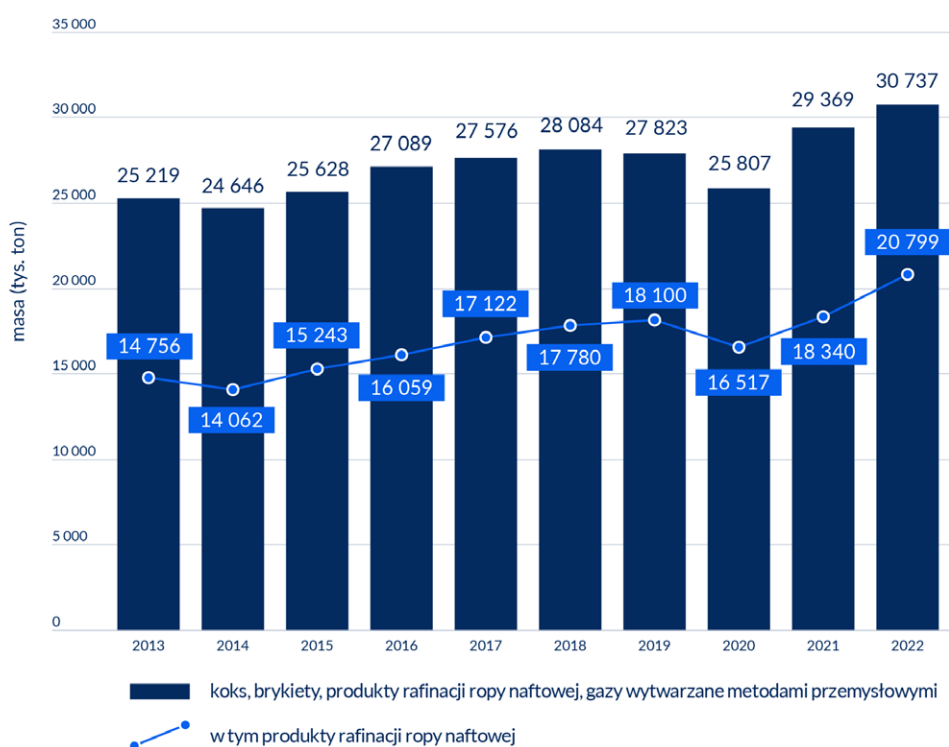
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	12,9	13,5	13,5	12,5	15,1	17,9	15,7	13,7	14,7	16,0
w tym rudy żelaza	4,3	4,1	3,9	3,6	4,1	4,4	3,9	3,0	3,3	3,1
w tym kruszywo, piasek, żwir, gliny	7,2	8,0	7,6	7,3	8,9	11,7	10,1	9,7	9,8	11,3

3.3. Koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej

Masa przewiezionych ładunków grupy koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej wyniosła 30,8 mln ton w 2022 r., co oznacza wzrost o niecałe 1,4 mln ton, tj. o 4,7% w stosunku do wyniku z 2021 r. Zrealizowana przez przewoźników praca przewozowa w 2022 r. osiągnęła poziom 10,9 mld tonokilometrów, podczas gdy w 2021 r. było to 10,3 mld tonokilometrów. Udział tej grupy w całości przewozów to 12,4% wg masy i 17,4% wg wykonanej pracy przewozowej.

Produkty rafinacji ropy naftowej stanowiły 62,4% udziału masy towarów przewiezionych w tej grupie oraz 73,3% wg wykonanej pracy przewozowej.

Przewozy w grupie koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej były realizowane przez 32 przewoźników, z czego 6 z nich wykonało przewozy o masie większej niż 1 milion ton. Udział tych 6 przewoźników stanowił 87,9% wg przewiezionej masy i 90% wg zrealizowanej pracy przewozowej w tej grupie.

◀ Rys. 12 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej oraz podgrupy produkty rafinacji ropy naftowej w latach 2013-2022 (tys. ton)

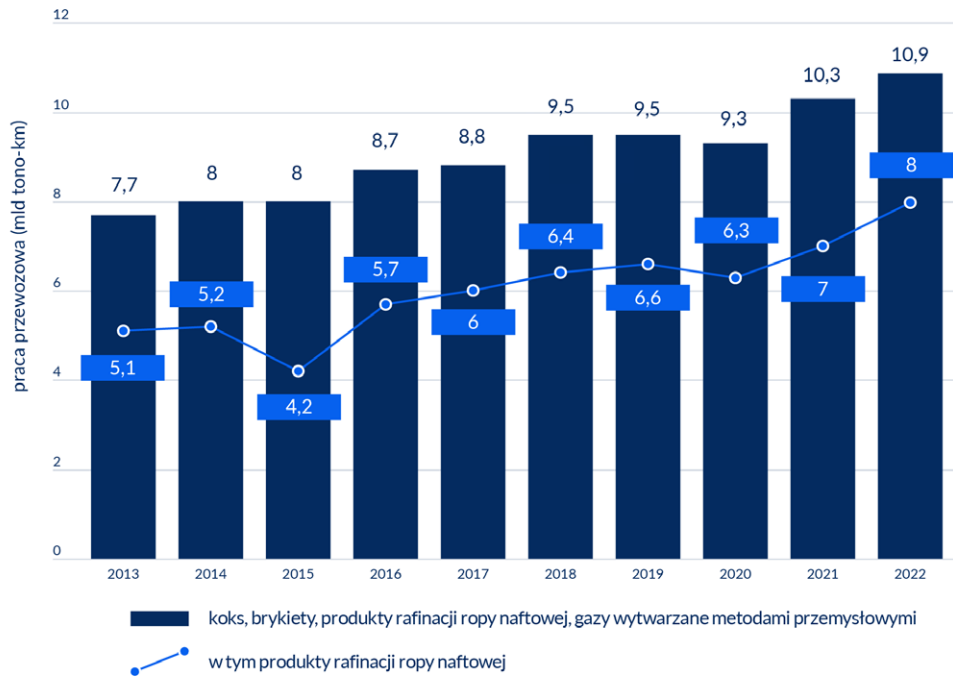
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej	25 219	24 646	25 628	27 089	27 576	28 084	27 823	25 807	29 369	30 737
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	14 756	14 062	15 243	16 059	17 122	17 780	18 100	16 517	18 340	20 799

3.4. Chemikalia, produkty chemiczne

W przewozach produktów z grupy chemikalia, produkty chemiczne masa przetransportowanych towarów osiągnęła poziom 10,1 mln ton, zaś wykonana praca przewozowa wyniosła 3,3 mld ton. W stosunku do 2021 r. jest to spadek odpowiednio o 0,8 mln ton (-7,5%) wg masy i 59 tys. tonokilometrów (-1,8%) wg

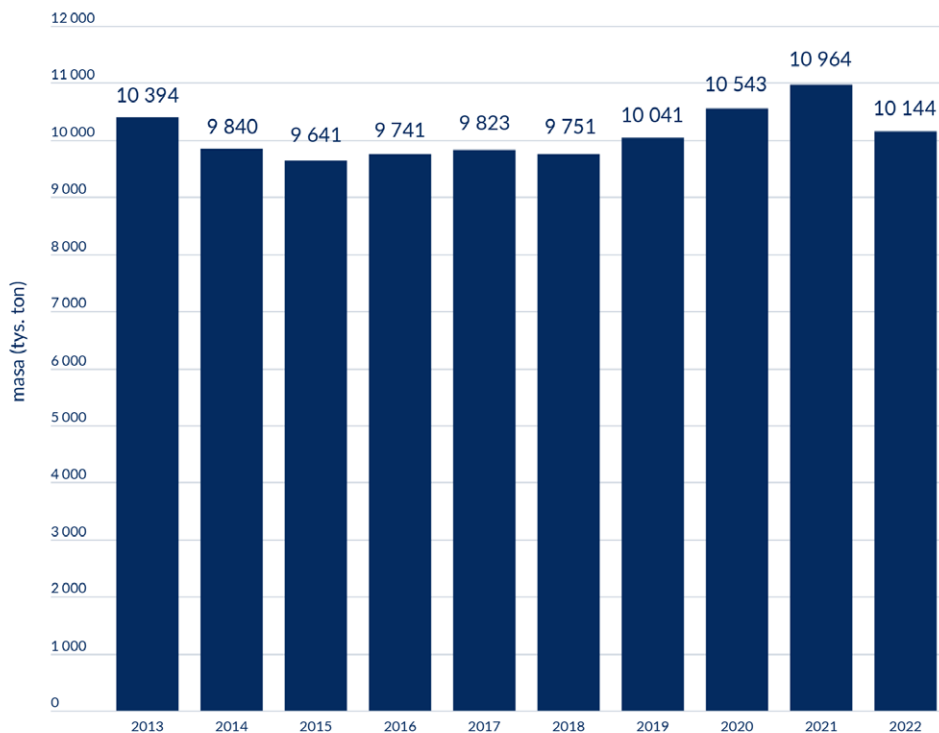
pracy przewozowej. 28 przewoźników transportowało towary z tej grupy, a 2 z nich odnotowało przewozy na poziomie powyżej 1 mln ton. Udział tych 2 spółek w przewozach realizowanych w ramach tej grupy towarowej stanowił 49,9% wg przewiezionej masy oraz 60,1% wg wykonanej pracy przewozowej.

◀ Rys. 13 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej oraz podgrupy produkty rafinacji ropy naftowej w latach 2013–2022 (mln tono-km)

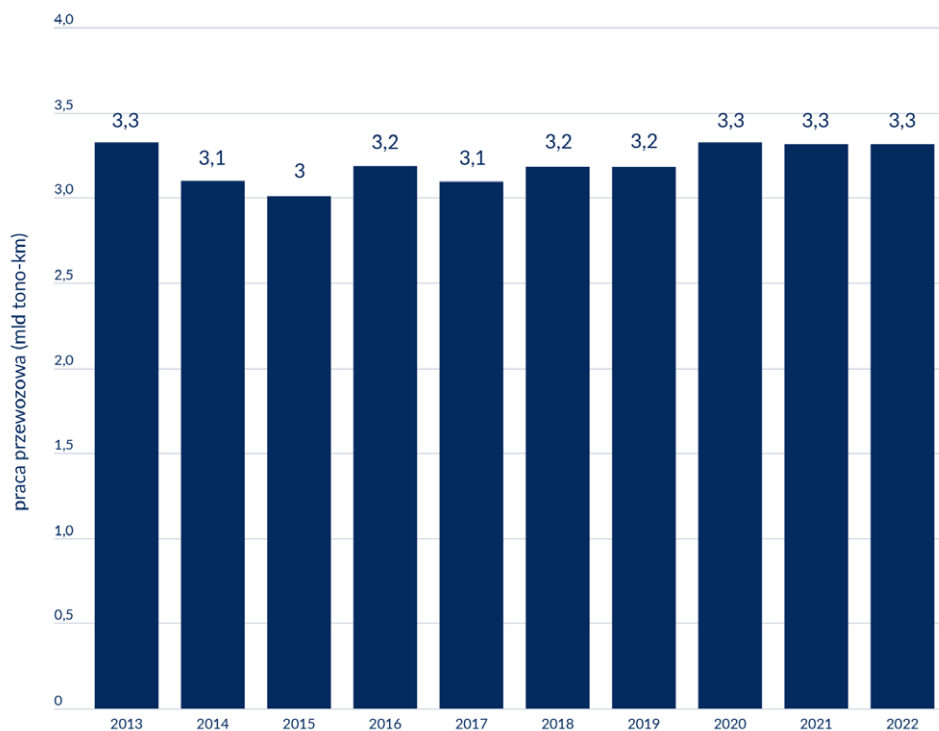
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej	7,7	8,0	8,0	8,7	8,8	9,5	9,5	9,3	10,3	10,9
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	5,1	5,2	4,2	5,7	6,0	6,4	6,6	6,3	7,0	8,0

◀ Rys. 14 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy chemikalia, produkty chemiczne w latach 2013–2022 (tys. ton)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
chemikalia, produkty chemiczne	10 394	9 840	9 641	9 741	9 823	9 751	10 041	10 543	10 964	10 144

◀ Rys. 15 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *chemikalia, produkty chemiczne* w latach 2013–2022 (mld tono-km)

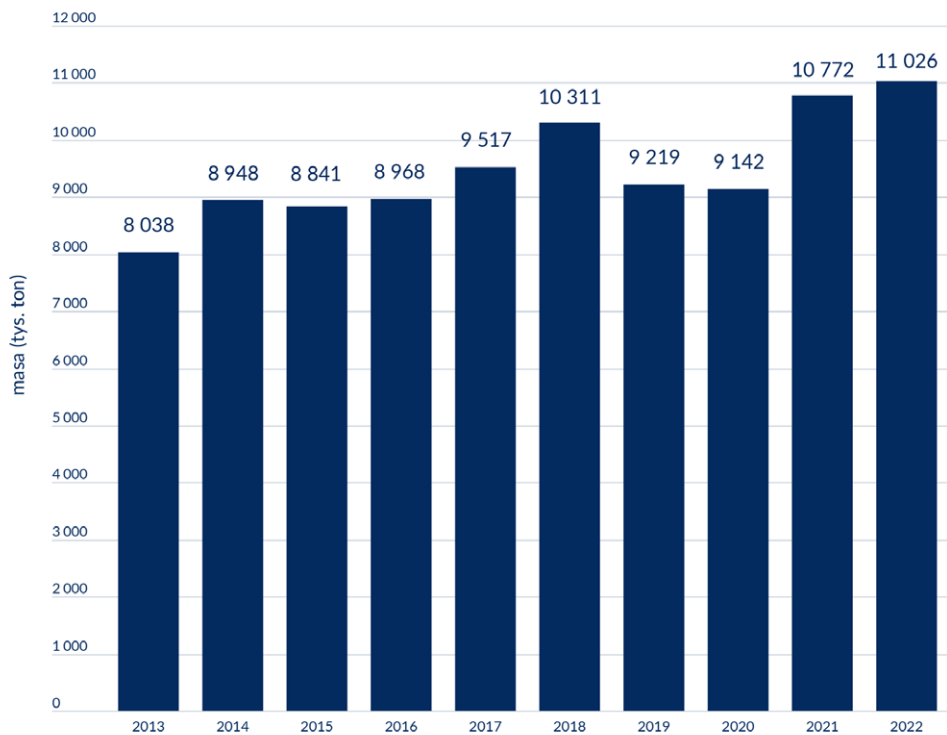
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
chemikalia, produkty chemiczne	3,3	3,1	3,0	3,2	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,3

3.5. Metale, wyroby metalowe

Sytuacja geopolityczna w istotnym stopniu wpłynęła na wyniki przewozowe grupy metale, wyroby metalowe. Widoczne były duże zmiany w przewozach w tej grupie w zależności od kwartału. W 2022 r. przewieziono kolejną 11 mln ton towarów w ramach grupy metale, wyroby metalowe, co oznacza wzrost na poziomie 2,4% w stosunku do 2021 r. Zrealizowana praca przewozowa to 2,6 mld tonokilometrów – wzrost pracy przewozowej wyniósł 16,7% w porównaniu do 2021 r. Udział grupy

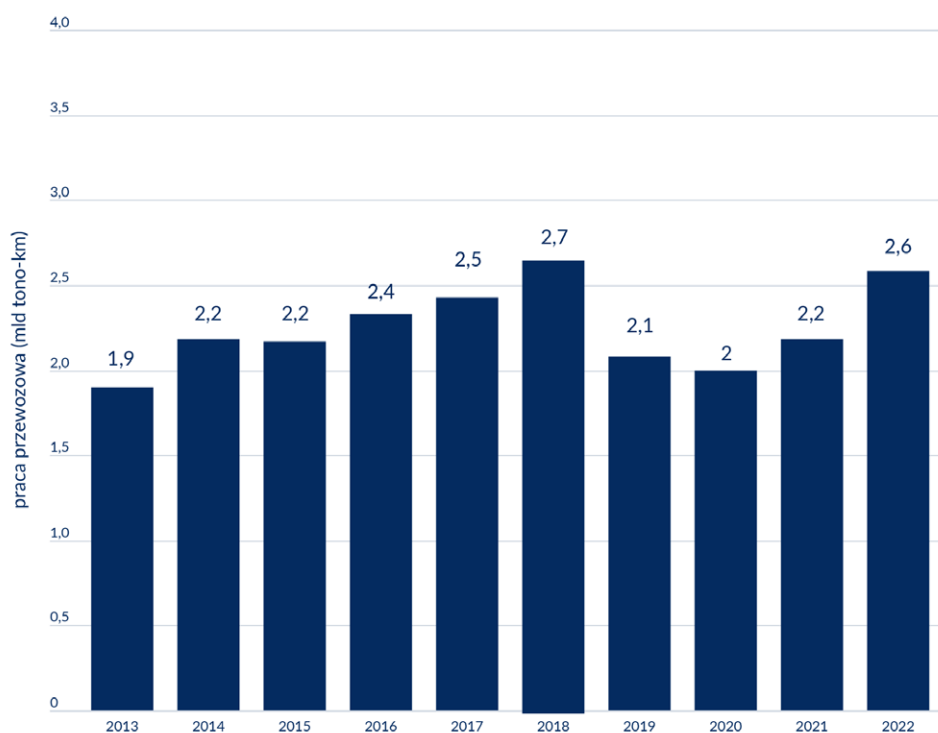
w całości wolumenu przewozów to 4,4% wg masy i 4,1% wg pracy przewozowej.

Przewozy towarów z tej grupy były realizowane przez 29 przewoźników, z czego 4 z nich przewiozło ładunki o masie przekraczającej 1 mln ton. Udział tych 4 przewoźników w przewozach towarów w tej grupie wyniósł 74,4% masy oraz 71,3% wg wykonanej pracy przewozowej.

◀ Rys. 16 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *metale, wyroby metalowe* w latach 2013–2022 (tys. ton)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
metale, wyroby metalowe	8 038	8 948	8 841	8 968	9 517	10 311	9 219	9 142	10 772	11 026

◀ Rys. 17 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *metale, wyroby metalowe* w latach 2013–2022 (mld tono-km)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
metale, wyroby metalowe	1,9	2,2	2,2	2,4	2,5	2,7	2,1	2,0	2,2	2,6

4. Znaczenie rodzaju komunikacji w grupach towarów

W komunikacji międzynarodowej przewieziono ok. 35,6% masy wszystkich przetransportowanych ładunków i zrealizowano 43,9% łącznej wielkości pracy przewozowej. W 2022 r. w związku z sytuacją geopolityczną znacząco zmieniły się kierunki transportu międzynarodowego. Niepewna sytuacja gospodarcza, wprowadzenie sankcji przez Komisję Europejską i zmiany szlaków transportowych zmusiły firmy przewozowe do realizowania przewozów kolejowych na nowych szlakach i w nowych relacjach.

Udział komunikacji krajowej wg masy ładunków (bez eksportu, importu i tranzytu) w 2022 r. stanowił w przewozach:

- ▶ 83,5% – dla grupy rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa. Największy udział komunikacji krajowej – 96,4% (blisko 49,4 mln ton) zanotowano w podgrupie kruszywa.
- ▶ 74,5% – dla grupy węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny jest to spadek

o 2,5 punktu procentowego rok do roku.

W 2022 r. zmieniły się kierunki dostaw węgla (wzrost transport z polskich portów morskich), co przełożyło się na wzrost pracy przewozowej dla wyniku ogółem (bez podziału na rodzaj komunikacji) w tej grupie.

- ▶ 67,2% – dla grupy surowce wtórne, odpady komunalne;
- ▶ 66,8% – dla grupy wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych;
- ▶ 60,0% – dla grupy koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej, gazy wytwarzane metodami przemysłowymi.

Tranzyt w większości grup miał stosunkowo niewielki udział. Transport towarów w tranzyście obejmował przede wszystkim dobra o wysokiej wartości, takie jak produkty przetworzone czy wyroby gotowe.

grupa	wewnątrz kraju	eksport	import	tranzyt
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	26,53%	19,51%	50,17%	3,79%
w tym zboża	23,54%	26,37%	45,67%	4,43%
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	74,45%	7,23%	16,14%	2,18%
w tym węgiel kamienny	74,82%	7,02%	15,98%	2,17%
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	83,49%	2,87%	11,42%	2,23%
w tym rudy żelaza	3,63%	5,07%	75,75%	15,55%
kruszywo, piasek, żwir, gliny	96,40%	1,21%	2,32%	0,07%
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	21,16%	14,42%	64,26%	0,16%
wyroby włókiennicze i odzież, skóry	0,11%	18,17%	67,51%	14,20%
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	15,45%	29,65%	41,23%	13,67%
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej, gazy wytwarzane metodami przemysłowymi	61,96%	23,16%	13,68%	1,19%
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	77,54%	7,57%	13,96%	0,93%
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	43,80%	24,55%	26,64%	5,00%
surowce niemetaliczne	66,26%	8,12%	25,22%	0,40%
w tym cement, wapno, gips	80,41%	3,61%	15,98%	0,00%
pozostałe materiały budowlane	19,37%	21,15%	58,65%	0,83%
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	44,22%	10,44%	39,61%	5,73%
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	10,25%	50,81%	37,35%	1,59%
sprzęt transportowy	6,78%	48,95%	34,56%	9,70%
meble, pozostałe wyroby gotowe	0,06%	18,10%	81,38%	0,46%
surowce wtórne, odpady komunalne	63,71%	12,63%	23,01%	0,65%
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
puste opakowania	35,17%	36,86%	17,31%	10,66%
towary mieszane, bez spożywczych	1,43%	27,25%	61,88%	9,44%
towary nieidentyfikowalne	17,77%	31,77%	39,38%	11,09%
pozostałe towary	80,98%	9,51%	8,29%	1,22%

◀ Tab. 6 Dane o udziale wybranej komunikacji w transporcie ładunków wg masy w 2022 r.

grupa	wewnątrz kraju	eksport	import	tranzyt
produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	29,38%	28,77%	35,91%	5,93%
w tym zboża	20,79%	37,72%	35,12%	6,37%
węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	59,97%	4,91%	27,64%	7,48%
w tym węgiel kamienny	59,61%	4,86%	28,00%	7,53%
rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	74,41%	4,57%	16,62%	4,39%
w tym rudy żelaza	4,96%	5,95%	70,93%	18,16%
kruszywo, piasek, żwir, gliny	95,79%	2,03%	1,90%	0,27%
produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	37,04%	17,61%	44,98%	0,38%
wyroby włókiennicze i odzież, skóry	0,09%	2,73%	26,22%	70,96%
drewno, wyroby z drewna i korka, słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania	22,48%	36,51%	18,92%	22,10%
koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej, gazy wytwarzane metodami przemysłowymi	65,96%	23,15%	8,92%	1,97%
w tym produkty rafinacji ropy naftowej	82,93%	6,07%	9,59%	1,41%
chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	46,58%	25,43%	19,20%	8,79%
surowce niemetaliczne	77,30%	8,84%	13,43%	0,42%
w tym cement, wapno, gips	92,06%	4,07%	3,87%	0,00%
pozostałe materiały budowlane	17,60%	27,39%	54,46%	0,55%
metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	23,37%	12,70%	50,58%	13,35%
maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	2,67%	76,42%	14,05%	6,86%
sprzęt transportowy	8,05%	43,29%	27,95%	20,70%
meble, pozostałe wyroby gotowe	0,05%	21,15%	63,79%	15,00%
surowce wtórne, odpady komunalne	64,07%	12,39%	22,14%	1,41%
przesyłki listowe oraz paczki i przesyłki kurierskie	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
puste opakowania	36,91%	29,89%	13,55%	19,66%
towary mieszane, bez spożywczych	2,70%	18,43%	21,19%	57,68%
towary nieidentyfikowalne	20,62%	26,38%	32,27%	20,73%
pozostałe towary	82,92%	10,74%	4,99%	1,34%

◀ Tab. 7 Dane o udziale wybranej komunikacji w transporcie ładunków wg pracy przewozowej w 2022 r.

5. Podsumowanie

- ▶ Analiza danych o przewozach grup towarów w transporcie kolejowym w 2022 r. pozwala wskazać kilka zasadniczych cech polskiego rynku transportu kolejowego. Surowce energetyczne oraz rudy metali i kruszywa stanowią większość przewożonych towarów, odpowiadając za blisko 62% masy przewiezionych towarów i 52% wykonanej pracy przewozowej.
 - ▶ W pozostałych grupach towarów charakterystyczne jest stosunkowo duże zróżnicowanie pod względem masy przewiezionych towarów z wykorzystaniem kolei. Struktura grup towarów przewożonych koleją, pomimo zwiększania wolumenu przewozów intermodalnych, które przypisywane są do grupy towarów nieidentyfikowalnych (towary niemożliwe do zidentyfikowania: towary, które z jakiegokolwiek powodu nie można zidentyfikować, a zatem nie można ich przypisać do grup 01-16), w najbliższych latach może pozostać na podobnym poziomie. Grupa towarów nieidentyfikowalnych stanowi ok. 9% masy i 12% wykonanej pracy przewozowej.
 - ▶ Wykorzystanie surowców energetycznych, jak węgiel kamienny czy brunatny, pomimo ich zmniejszającej się roli w całościowym bilansie energetycznym, nadal jest kluczowe dla gospodarki. Udział masy tych surowców stanowi ok. 1/3 ogólnej masy towarów przewiezionych w transporcie kolejowym w Polsce. Proporcja ta będzie utrzymać się na podobnym poziomie przynajmniej przez kilka najbliższych lat.
 - ▶ Należy mieć na uwadze, że ładunki związane z branżą nowoczesnych technologii charakteryzują się znacznie niższą masą, przy jednocześnie znacznie większej wartości samego ładunku i kosztów, takich jak ubezpieczenie czy ich kredytowanie. W zakresie grupy towarów nieidentyfikowalnych problemem jest brak możliwości zaklasyfikowania przewożonego ładunku do właściwej grupy towarów. Z uwagi na fakt, że w transporcie intermodalnym towary przewożone są w zamkniętej jednostce ładunkowej (np. w kontenerze albo w nadwoziu wymiennym), przewoźnik nie ma możliwości poznania jego zawartości i przypisania go do odpowiedniej grupy. W związku z tym ładunki przewożone w transporcie intermodalnym klasyfikowane są jako towary nieidentyfikowalne. Uniwersalność kontenerów i wszechstronność ich wykorzystania, pozwala zakładać, że w przyszłości w strukturze grup towarów pozycja towarów nieidentyfikowalnych będzie mieć coraz większy udział (w niektórych krajach udział ten wynosi nawet 50% wszystkich przewozów), co spowoduje, że analiza struktury przewożonych ładunków będzie utrudniona.
 - ▶ Kolej w 2022 r. odgrywała ważną rolę w transporcie produktów rolnych i spożywczych, m.in. w komunikacji międzynarodowej. Wskazuje to na potencjał dalszego rozwoju przewozów tego typu ładunków, które nadal w bardzo dużym stopniu są przewożone transportem drogowym. Kolej jest gałęzią transportu z największymi możliwościami realizacji postulatów stosowania zielonej energii i zmniejszania emisji gazów cieplarnianych, a także eliminacji smogu, pyłów zawieszonych czy hałasu.
 - ▶ Wśród działań, które można podjąć, by ograniczyć negatywny wpływ transportu na środowisko, wskazać można: przewóz naczep koleją (np. na trasach z państw bałtyckich), wprowadzanie rozwiązań typu Modalohr, spopularyzowanie wykorzystania kolei, zwłaszcza w przewozach na duże odległości, czy rozwój przewozu nowych grup towarów.
 - ▶ Pomimo trudności związanych z dynamicznie zmieniającymi się warunkami funkcjonowania, ograniczeniami w wymianie handlowej z krajami zaangażowanymi w konflikt w Ukrainie, a także zwiększeniem kosztów energii i zapotrzebowania na przewóz surowców energetycznych, rynek przewozów towarowych w Polsce pokazał, że umie radzić sobie w niesprzyjających warunkach. Świadczą o tym wyniki przewozów towarów w newralgicznym 2022 r., kiedy przewoźnicy kolejowi zrealizowali przewozy na poziomie 248,5 mln ton (wynik zbliżony do rekordowego wyniku osiągniętego w 2018 r., kiedy to masa przewiezionych towarów przekroczyła 250 mln ton).
- Zestawienie wybranych grup ładunków przewożonych przez przewoźników w 2022 r. znajduje się na kolejnych stronach.

6. Wykaz przewoźników

przewoźnik	węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej	chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn oraz wyposażenia)
Alusta	○	●	○	○	○
Alza Cargo	●	●	●	○	○
Barter	●	●	●	●	○
Bartex	●	●	○	○	○
B.R.S.	○	●	○	○	○
Budimex Kolejnictwo	○	○	○	○	○
Captrain Polska	●	●	●	●	●
Cargo PTT	○	●	○	○	○
Cargo Master	●	●	○	○	○
CD Cargo Poland	●	●	○	○	●
CEMET	○	●	○	○	○
Centrum Logistyczne w Łosośnej	●	●	○	○	○
Ciech Cargo	●	●	○	●	○
Colas Rail Polska	●	●	○	○	○
CTL Logistics	●	●	●	●	●
CTL Północ	●	○	○	○	●
DB Cargo Polska	●	●	●	●	●
DB Cargo Spedkol	○	○	○	●	○
Depol	○	●	○	○	○
Ecco Rail	●	●	●	●	●
EP Cargo	●	●	●	●	○
Eurotrans	●	●	●	●	●
Damian Żur	●	●	●	●	●
Freightliner PL	●	●	○	○	●
GB Rail	●	●	○	○	○

przewoźnik	węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej	chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn oraz wyposażenia)
Grupa Azoty „Koltar”	●	●	○	●	○
GT-Rail	○	●	○	○	○
HSL Polska	●	●	●	●	●
IGL	●	●	○	○	○
Inter Cargo	●	●	●	○	●
IRT	●	●	●	●	●
JSW Logistics	●	○	●	○	○
Karpień	●	●	○	○	●
Kolej Bałtycka	●	●	●	●	●
KP Kotłarnia	●	●	○	○	○
KUK	○	●	○	○	○
Lotos Kolej	●	●	●	●	●
LTE Polska	●	○	○	●	●
LTG Cargo Polska	●	○	●	●	●
LW „Bogdanka”	●	○	○	○	○
Metrans Polonia	○	○	○	○	○
Majkoltrans	○	●	○	○	○
Moris	○	○	○	○	●
Olavion	●	●	●	●	●
Omniloko	○	●	○	○	○
Orion Rail Logistics	●	●	●	○	●
Orlen Koltrans	●	○	●	●	○
PKP Cargo International	●	○	○	○	○
PKP Cargo	●	●	●	●	●
PKP Cargo Service	●	●	○	○	○
PKP LHS	●	●	●	●	●
Pol-Miedź Trans	●	●	●	●	●

przewoźnik	węgiel kamienny, brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	koks, brykiety, produkty rafinacji ropy naftowej	chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn oraz wyposażenia)
PPMT	○	●	○	○	○
PUK Kolprem	●	●	●	○	●
Rail Cargo	●	○	●	○	●
Rail Polska	●	●	●	●	●
Rail STM	●	●	●	○	●
Railpolonia	○	●	○	○	○
Silva L.S.	○	○	●	●	○
SKPL Cargo	○	●	○	○	○
STK	●	●	●	●	○
Swietelsky Rail Polska	○	●	○	○	○
Tabor Rail	●	●	○	○	○
T&C	○	●	●	○	○
TeKol	○	●	●	●	○
TKP Silesia	●	●	●	●	●
Torpol	○	●	○	○	○
Trakcja	○	●	○	○	○
Transchem	○	●	●	●	○
ZIK Sandomierz	●	●	○	●	○
ZUE	○	●	○	○	○
Żwirownia DOLATA	○	●	○	○	○

7. Spis skrótów i pojęć

Przedsiębiorcy kolejowi, spółki

1	Alusta	Alusta S.A.
2	Alza Cargo	Alza Cargo sp. z o.o.
3	Barter	Barter S.A.
4	Bartex	Bartex sp. z o.o.
5	B.R.S.	B.R.S. sp. z o.o.
6	Budimex Kolejnictwo	Budimex Kolejnictwo S.A.
7	Captrain Polska	Captrain Polska sp. z o.o.
8	Cargo Master	Cargo Master sp. z o.o.
9	Cargo PTT	CARGO Przewozy Towarowe, Transport sp. z o.o. spółka komandytowa
10	CD Cargo Poland	CD Cargo Poland sp. z o.o.
11	CEMET	CEMET S.A.
12	Centrum Logistyczne w Łosośnej	Centrum Logistyczne w Łosośnej sp. z o.o.
13	Ciech Cargo	CIECH Cargo sp. z o.o.
14	Colas Rail Polska	Colas Rail Polska sp. z o.o.
15	CTL Logistics	CTL Logistics sp. z o.o.
16	CTL Północ	CTL Północ Sp. z o.o.
17	DB Cargo Polska	DB Cargo Polska S. A.
18	DB Cargo Spedkol	DB Cargo Spedkol sp. z o.o.
19	Depol	Przedsiębiorstwo Obrotu Surowcami Wtórnymi „DEPOL” sp. z o.o.
20	DSDiK	Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu
21	Ecco Rail	ECCO Rail sp. z o.o.
22	EP Cargo	EP Cargo a.s.
23	Eurasian Railway	Eurasian Railway Carrier sp. z o.o.
24	Euroterminal Sławków	„Euroterminal Sławków” sp. z o.o.
25	Eurotrans	EUROTRANS sp. z o.o.
26	Damian Żur	FDM-REW Damian Żur
27	Freightliner PL	Freightliner PL sp. z o .o.
28	GB Rail	GB Rail Sp. z o.o.
29	Grupa Azoty „Koltar”	Grupa Azoty „Koltar” sp. z o.o.
30	GT-Rail	GT Rail sp. z o.o.
31	HSL Polska	HSL Polska sp. z o.o.
32	IGL	IGL sp. z o.o. sp. k.
33	Infra SILESIA	Infra SILESIA S.A.

34	Inter Cargo	Inter Cargo sp. z o.o.
35	IRT	IRT sp. z o.o.
36	JSK	Jastrzębska Spółka Kolejowa sp. z o.o.
37	JSW Logistics	obecnie JSW Logistics sp. z o.o., dawniej: Zakład Przewozów i Spedycji „SPEDKOKS” sp. z o.o.
38	Karpiel	„Karpiel” sp. z o.o.
39	Kolej Bałtycka	„Kolej Bałtycka” S.A.
40	KP Kotlarnia	Kopalnia Piasku „Kotlarnia” S.A.
41	KUK	KUK - Kompleksowe Usługi Kolejowe sp. z o.o.
42	Lotos Kolej	„Lotos Kolej” sp. z o.o.
43	LTE Polska	LTE Polska sp. z o.o.
44	LTG Cargo Polska	LTG Cargo Polska sp. z o.o.
45	LW „Bogdanka”	Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.
46	Majkoltrans	„MAJKOLTRANS” sp. z o.o.
47	Metrans Polonia	Metrans (Polonia) sp. z o.o.
48	Moris	MORIS sp. z o.o.
49	Olavion	Olavion sp. z o.o.
50	Omniloko	OMNILOKO sp. z o.o.
51	Orion Rail Logistics	Orion Rail Logistics sp. z o.o. spółka komandytowa
52	Orlen Koltrans	ORLEN KolTrans sp. z o.o.
53	PCC Intermodal	PCC Intermodal S.A.
54	PKP Cargo	PKP CARGO S.A.
55	PKP Cargo International	PKP Cargo International a.s.
56	PKP Cargo Service	PKP CARGO SERVICE sp. z o.o.
57	PKP Energetyka	PKP Energetyka S.A.
58	PKP LHS	PKP Linia Hutnicza Szerokotorowa sp. z o.o.
59	PKP PLK	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
60	Pol-Miedź Trans	Pol-Miedź Trans sp. z o.o.
61	PPMT	Pomorskie Przedsiębiorstwo Mechaniczno – Torowe sp. z o.o.
62	PUK Kolprem	Przedsiębiorstwo Usług Kolejowych KOLPREM sp. z o.o.
63	Rail Cargo	Rail Cargo Carrier – Poland sp. z o.o. (dawniej Rail Time Polska sp. z o.o.)
64	Railpolonia	Railpolonia sp. z o.o.
65	Rail Polska	Rail Polska sp. z o.o.
66	Rail STM	Rail STM sp. z o.o. (dawniej Cityline sp. z o.o.)
67	Silva L.S.	Silva LS sp. z o. o.
68	SKPL Cargo	SKPL Cargo sp. z o.o.

Przedsiębiorcy kolejowi, spółki

69	STK	STK S.A.
70	Swietelsky Rail Polska	Swietelsky Rail Polska sp. z o.o.
71	Tabor Rail	Tabor Rail sp. z o.o.
72	T&C	T&C Sp. z o.o.
73	TeKol	Tekol Sp. z o.o.
74	TKP Silesia	TKP Silesia sp. k.
75	Torpol	Torpol S.A.
76	Trakcja	Trakcja PRKil S.A.
77	Transchem	Transchem sp. z o.o.
78	ZIK Sandomierz	Zakład Inżynierii Kolejowej sp. z o.o.
79	ZUE	ZUE S.A.
80	Żwirownia DOLATA	Agnieszka Dolata prowadząca działalność gospodarczą pod firmą „Żwirownia DOLATA” „Beton DOLATA” Agnieszka Dolata

Instytucje i organizacje

1	UTK	Urząd Transportu Kolejowego
---	-----	-----------------------------

Regulacje prawne

1	Klasyfikacja NST	Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1304/2007 z dnia 7 listopada 2007 r. zmieniające dyrektywę Rady 95/64/WE, rozporządzenie Rady (WE) nr 1172/98, rozporządzenia (WE) nr 91/2003 i (WE) nr 1365/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w celu ustanowienia NST 2007 jako jedynej klasyfikacji w odniesieniu do towarów transportowanych pewnymi środkami transportu
---	------------------	---

8. Spis rysunków

Rys. 1 Masa ładunków (w mln ton) przewiezionych koleją w latach 2012–2022 5

Rys. 2 Praca przewozowa (w mld ton-km) w kolejowym transporcie towarów w latach 2012–2022 5

Rys. 3 Udział wybranych grup ładunków w masie przewiezionych towarów w latach 2019–2022 7

Rys. 4 Masa grup towarów przewiezionych w latach 2019–2022 (mln ton) 8

Rys. 5 Udział wybranych grup ładunków w pracy przewozowej w latach 2019–2022 9

Rys. 6 Praca przewozowa wykonana w ramach przewozu wybranych grup ładunków w latach 2019–2022 (mld tono-km) 10

Rys. 7 Średnia odległość przewozu poszczególnych grup ładunków w 2022 r. (km) 14

Rys. 8 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* oraz podgrupy *węgiel kamienny* w latach 2013–2022 (tys. ton) 19

Rys. 9 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa oraz gaz ziemny* oraz podgrupy *węgiel kamienny* w latach 2013–2022 (mld tono-km) 20

Rys. 10 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa* oraz jej podgrup w latach 2013–2022 (tys. ton) 21

Rys. 11 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa* oraz jej podgrup w latach 2013–2022 (mld tono-km) 21

Rys. 12 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej* oraz podgrupy *produkty rafinacji ropy naftowej* w latach 2013–2022 (tys. ton) 22

Rys. 13 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *koks, brykiety, produkty rafinacji naftowej* oraz podgrupy *produkty rafinacji ropy naftowej* w latach 2013–2022 (mld tono-km) 23

Rys. 14 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *chemikalia, produkty chemiczne* w latach 2013–2022 (tys. ton) 23

Rys. 15 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *chemikalia, produkty chemiczne* w latach 2013–2022 (mld tono-km) 24

Rys. 16 Masa towarów przewiezionych w ramach grupy *metale, wyroby metalowe* w latach 2013–2022 (tys. ton) 25

Rys. 17 Praca przewozowa zrealizowana w ramach przewozu produktów z grupy *metale, wyroby metalowe* w latach 2013–2022 (mld tono-km) 25

9. Spis tabel

Tab. 1 Masa ładunków przewiezionych w ramach poszczególnych grup oraz udział w rynku w 2022 r. 11

Tab. 2 Praca przewozowa wykonana w ramach przewozu poszczególnych grup ładunków przewożonych oraz ich udział w rynku w 2022r. 12

Tab. 3 Dynamika zmian w masie i w pracy przewozowej wykonanej w przewozie poszczególnych grup ładunków – 2022/2021 13

Tab. 4 Masa poszczególnych grup towarów przewiezionych towarów w poszczególnych kwartałach 2022 r. (tys. ton) 16

Tab. 5 Praca przewozowa zrealizowana w przewozie poszczególnych grup towarów w wybranych kwartałach 2022 r. (mln tono-km) 18

Tab. 6 Dane o udziale wybranej komunikacji w transporcie ładunków wg masy w 2022 r. 27

Tab. 7 Dane o udziale wybranej komunikacji w transporcie ładunków wg pracy przewozowej w 2022 r. 28

P27BH

TE 22 TE 25

03.26

niedrigste zug. Füllungstemp. -40°

4	REV
WSO	
05.03.22	

→ 12,10 m ←

Urząd Transportu Kolejowego
Al Jerozolimskie 134
02-305 Warszawa
www.utk.gov.pl